

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hiitti, M. (2021) Tarvitseeko seksuaalisuudesta puhua? TAMK-blogi.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/opiskelu/tarvitseeko-seksuaalisuudesta-puhua/>

Tarvitseeko seksuaalisuudesta puhua?

8.12.2021

Seksuaalisuus on yhtä luonnollinen osa ihmisyyttä kuin se, että ihminen kaipaa läheisyyttä ja kumppanuutta. Se on osa identiteettiä ja elämänlaadun kannalta tärkeä asia. Tästä huolimatta seksuaalisuudesta ja sen vaikutuksesta kokonaisvaltaiseen terveyteen keskustellaan edelleen vähän.

Seksuaalisuus on osa ihmisyyttä

Seksi voi olla osa seksuaalisuutta, mutta seksuaalisuus on valtavasti laajempi asia. Seksuaalisuus käsittää Greenberg ym. (2014) mukaan kolme osa-aluetta, joita ovat biologinen, psyykinen ja sosiokulttuurillinen ulottuvuus. Biologinen ulottuvuus tarkoittaa kehon fyysistä ulkomuotoa ja kehitystä sekä kehon vastetta seksuaaliselle toiminnalle. Psyykinen ulottuvuus taas käsittää esimerkiksi yksilön kehonkuvan: tunteeko ihminen olevansa viehättävä ja haluttava juuri sellaisena kuin on. Sosiokulttuurisesta näkökulmasta katsottuna seksuaalisuutta tarkastellaan yhteiskunnan kautta. [2]. Tänä päivänäkin lainsäädännöllä esimerkiksi säädellään sitä, että sukupuoltaan korjaava ihminen tulee hoitojen avulla tehdä lisääntymiskyvyttömäksi.

Ammattilaisella on vastuu seksuaalisuuden puheeksi ottamisesta

Sairauden, raskauden tai synnytyksen vuoksi seksuaalisuudessa tapahtuu usein väliaikaisia tai pysyviä muutoksia. Lukuisten tutkimusten mukaan terveydenhuollon asiakkaat odottavat ammattilaisilta seksuaalisuuteen liittyvää tukea, tietoa ja neuvontaa. Tuen määrä seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä koetaan usein riittämättömänä. Seksuaalisuuden puheeksi ottaminen on aina ammattilaisen vastuulla, ja asiakkaat toivovatkin puheeksioton aloitetta ammattilaiselta. [3].

Miksi asiakkaat eivät saa aina tarvitsemaansa tukea seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä? Ammattilaisten edellytykset kohdata asiakkaan seksuaalisuus vaihtelevat. Seksuaalisuuden käsittely koetaan haastavaksi. Terveydenhuollon ammattilaiset tietävät seksuaalisuuden huomioimisen ja puheeksi ottamisen kuuluvaan työnkuvaan, mutta käytännössä tämä usein ohitetaan. [1,3,4]. Erytisen haastavaksi puheeksi ottaminen koetaan iäkkään asiakkaan kanssa, jos hoitaja ja asiakas ovat oletetusti eri sukupuolta tai jos asiakas kuuluu sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöön [4]. Syyksi seksuaalisuuden ohittamiseen ammattilaiset kertovat muun muassa ajan ja koulutuksen puutteen. Lisäksi omat ennakoasenteet tai pelko asiakkaan nolaamisesta saattavat estää puheeksi ottamisen. [1,3,4].

Lisää koulutusta seksuaalisuudesta

Suomessa terveydenhuollon koulutuksessa seksuaalisuuden puheeksi ottamista käsitellään jonkin verran. Tutkimukset osoittavat, että koulutusta kaivataan lisää. [3]. Tampereen ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajan tutkinto-ohjelmassa seksuaalisuutta käsitellään

opintojen alku- ja keskivaiheen kursseilla. Tämän lisäksi tarjolla on muutama vapaasti valittava kurssi seksuaalisuuteen liittyen, ja nämä ovatkin olleet hyvin suosittuja. Opettajana saan kuitenkin usein palautetta opiskelijoilta siitä, että he kokevat aihetta käsiteltävän liian vähän opintojen aikana. Lisää valmiuksia seksuaalisuuden kohtaamiseen siis kaivataan, jotta terveydenhuollon asiakkaat saisivat tulevaisuudessa parempaa tukea seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Lähteet:

[1] Fennel, L., Grant, B. 2019. Discussing sexuality in health care: A systematic review. *Journal of Clinical Nursing* (John Wiley & Sons, Inc.) 28(17/18), 3065-3076.

[2] Greenberg, JS., Bruess, CE. & Oswalt, SB. 2014. Exploring the dimensions of human sexuality. 5.painos. Burlington MA: Jones & Bartlett Learning.

[3] Sinisaari-Eskelinen, M., Jouhki, M-R., Tervo, P. & Väisälä, L. 2016. Työkaluja seksuaalisuuden puheeksi ottamiseen: Plissitistä Betteriin. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti* 53 (4), 286–293.

[4] Åling, M., Lindgren, A., Löfall, H. & Okenwa-Emegwa, L. 2021. A Scoping Review to Identify Barriers and Enabling Factors for Nurse–Patient Discussions on Sexuality and Sexual Health. *Nursing Reports* 11 (2), 253–266.

Kirjoittaja: [Milla Hiitti](#), kättilötyön päätoiminen tuntiopettaja/Tampereen ammattikorkeakoulu ja auktorisoitu seksuaalineuvoja (SSS).